

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (สถาบันพระปกเกล้า. 2553 : 59 – 60) ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ มาตรา 78 (1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 8-49) ได้ กำหนดการมีส่วนร่วมของบุคคลต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8 (2) และการจัดระบบ โครงสร้าง กระบวนการจัดการ ศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น (มาตรา 9 (6) และกฎหมายระเบียบข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไข เพิ่มเติม จนถึง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน คือ ให้มี การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและตามพระราชกำหนด แผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้อง เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย (มาตรา 67 (5))

การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือที่ปัจจุบันสถานศึกษามีความ พยายามในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูง เพื่อให้เกิด การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 10) เนื่องจากกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ สนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษามีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็น เป้าหมายหลักของการพัฒนาสถานศึกษายุคใหม่ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องสร้างระบบการ ดำเนินงานทางการศึกษาร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็น ระบบร่วมกัน

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 34 วรรคท้ายที่ว่าจัดการศึกษาอบรมต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (สถาบันพระปกเกล้า, 2553 : 120) สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้สรุปปัญหาหลักของการจัดการศึกษาไทยไว้ว่ายังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการศึกษาไทยมักถูกมองว่าเป็นหน้าที่หลักของรัฐ ของสถานศึกษาของผู้บริหารและครู มีระบบราชการเป็นกลไกสำคัญของการจัดการ โดยไม่ได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบครัวและชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมในกระบวนการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบายการร่วมการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดทำหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น การช่วยติดตามตรวจสอบประเมินผลงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อช่วยในการจัดการ ศึกษาเหล่านี้ ทำให้การจัดการศึกษาของไทยแปลกแยกวิถีชีวิตไม่มีกลไกทางสังคมที่เข้ามาตรวจสอบคุณภาพ ตรวจสอบความโปร่งใสของการใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาค้างปัญหาอุปสรรคที่พบในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ทางการศึกษาหรือการจัดจ้างทำให้มีการก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐานและราคาแพงซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อประโยชน์พึงได้รับ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาอันเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา อย่างแท้จริงในลักษณะเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของสถานศึกษา บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนทุกคนจึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นลูกหลานของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยตระหนักถึงความเป็น “เจ้าของร่วมกัน” จึงอาศัยกระบวนการทำงานที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา พร้อมทั้งยึดถือหลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ด้วยการปฏิบัติ

ตามกฎหมายยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : คำนำ)

กลยุทธ์การดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 8) ปีงบประมาณ 2554 มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางการกระจายอำนาจ หลักธรรมาภิบาล และเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ออดศักดิ์ ซาเก็ม (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทานอง ภูเกิดพิมพ์ (2549 : 105) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านโนนอำนวย อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ก่อนพัฒนา กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำ ใกล้เคียงกันทุกคน และไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับสถานศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีปัญหาต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น และจากงานวิจัยดังกล่าวยังมีข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

จากรายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (2552 : 18) พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาไม่เต็มที่ เพราะยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง พร้อมทั้งมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาน้อย (ทานอง ภูเกิดพิมพ์, 2553 : สัมภาษณ์) ทั้งที่โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อย่างต่อเนื่องทุกกิจกรรม และยังพบอีกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดใหญ่ มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนได้มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก (บุญคง ชมพูพิน, 2553 : สัมภาษณ์) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แต่ละแห่งมีความพร้อมและความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองต่างกัน และบริบทของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการบริหารและเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกันซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ สำหรับนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบายในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

สมมติฐานการวิจัย

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แตกต่างกัน
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.

2543 มาเป็น กรอบแนวคิดซึ่งมี 12 ข้อ ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 10-16) ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
 2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
 3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำ หลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 4. กำกับและติดตามการดำเนินการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
 5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตพื้นที่บริการให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
 6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
 7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
 8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
 9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิทยากรของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
 10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน
 11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ ตามที่เห็นสมควร
 12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น
- ผังแผนภูมิที่ 1 ที่แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 723 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 153 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 570 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มจากประชากรแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา และเทียบจำนวนจากตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 654 คน แยกเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 144 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 510 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ มีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารสถานศึกษา

2.1.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น สถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือตั้งแต่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปร่วมกับสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ตามบทบาท และหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระเบียบ

กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ตามขอบข่ายบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา
 - 1.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
 - 1.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 - 1.4 กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
 - 1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคน ในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
 - 1.6 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
 - 1.7 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
 - 1.8 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
 - 1.9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
 - 1.10 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน
 - 1.11 แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามเห็นสมควร
 - 1.12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง องค์กรบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ประกอบด้วยบุคคล ดังนี้

2.1 ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งในส่วนของคาคหวังและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและร่วมมือกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ผู้แทนครู เป็นผู้ที่มีความชำนาญในสายวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัญหา และความต้องการการสนับสนุน ช่วยเหลือรวมทั้งรายงานผลการจัดการศึกษา

2.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนสภาพของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

2.4 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษาและมีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างยิ่งในเรื่องการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรทางการจัดการศึกษา และเชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษา กับแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา เป็นผู้ที่สะท้อนภาพของความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจต่อสถาบันการศึกษาที่ตนได้รับการศึกษา ช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบันไปสู่ศิษย์รุ่นหลังให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเช่นกัน

2.6 ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น ในพื้นที่ เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม

2.7 ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.8 ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะกรรมการและเลขานุการ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิดเปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกรการประชุม รายงานผลการประชุมและสนับสนุนด้านอุปกรณ์ ห้องประชุม วัสดุใช้สอย ฯลฯ รวมทั้งการพิจารณานำมติข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากที่ประชุม ไปสู่การปฏิบัติ

3. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์
4. ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมกิจกรรมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อโรงเรียนตามบทบาทและหน้าที่ในระดับน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มากและมากที่สุด
5. การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน
6. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาตามเกณฑ์ของกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนด จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาการเลือกประธานและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 8) โดยจำแนกนักเรียนดังนี้
 - 6.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน
 - 6.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นข้อสนเทศและแนวทางในการพัฒนาบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป